Liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle; Valtioneuvoston kirjelmä (U 9 /2021 vp) eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (COM (2020) 823 final) kyberturvallisuuden korkean tason varmistamiseksi Euroopan unionin alueella ja direktiivin 2016/1148 kumoamisesta (verkko- ja tietoturvadirektiivi)

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa asiantuntijalausuntopyynnöstä ja esittää lausunnossaan seuraavaa:

Tausta

Komissio antoi 16.12.2020 direktiiviehdotuksen verkko- ja tietoturvadirektiivin (NIS-direktiivi) päivittämiseksi. Direktiiviehdotus on tärkeä osa komission uuden kyberstrategian tavoitteita. Ehdotus pohjautuu ensimmäiseen NIS-direktiiviin, jonka tavoitteena oli kehittää EU:n yhteistä kyberturvallisuuden tasoa. Suomessa NIS-direktiivi implementoitiin sektorikohtaiseen sääntelyyn lisäämällä säännökset keskeisten palveluntarjoajien velvollisuudesta huolehtia viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta.

Komissio uudelleenarvioi vuoden 2020 aikana ensimmäistä NIS-direktiiviä ja järjesti direktiivistä julkisen kuulemisen. Suomi vastasi osaltaan julkiseen kuulemiseen ennakkovaikuttamislinjausten pohjalta (E 107/2020 vp).

Ehdotuksen tavoite ja keskeinen sisältö

Ehdotuksen tavoitteena on vahvistaa sekä EU:n yhteistä että jäsenvaltioiden kansallista kybertuvallisuuden tasoa kriittisiksi katsottujen sektoreiden ja toimijoiden osalta.

Ehdotus yhdenmukaistaisi kyberturvallisuus- ja raportointivelvoitteita ja laajentaisi soveltamisalaa koskettamaan uusia sektoreita ja toimijoita, kuten julkishallintoa. Soveltamisalaan kuuluisi nyt suoraan suuret ja keskisuuret toimijat. Pienet ja mikrotoimijat jäisivät lähtökohtaisesti soveltamisalan ulkopuolelle. Uusia kokonaisuuksia on haavoittuvuuksien tunnistaminen sekä varautuminen laajamittaisten kyberturvallisuushäiriöiden ja –kriisien varalle. Valvoville viranomaisille muodostuisi olemassa olevien tehtävien jatkumisen lisäksi uusia valvontatehtäviä, kuten soveltamisalaan lisättyjen toimijoiden valvonta.

Vaikutukset

Ehdotettu sääntely parantaisi yhteiskunnan kykyä varautua ja vastata kyberturvallisuusuhkiin yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuden kannalta

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16, Helsinki
Postiosoite: PL 31, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

kriittisten toimijoiden osalta. Ehdotus lisäisi läpinäkyvyyttä kyberturvallisuushäiriöistä, niihin liittyvistä riskeistä ja riskeihin varautumisesta sekä näiden vaikutuksista yhteiskunnan eri toimijoille. Ehdotus vahvistaisi viranomaisyhteistyötä ja tietojenvaihtoa sekä kansallisesti että jäsenvaltioiden välillä. Lisäksi vahvistamalla kyberturvallisuusvalmiuksia ehdotus johtaisi viimeisimmän sukupolven ICT-infrastruktuurin ja –palvelujen parempaan hyödyntämiseen, jotka olisivat ympäristön kannalta kestävämpiä.

Päivitetyn sääntelyn avulla voitaisiin komission arvion mukaan saavuttaa 10 vuoden aikana jopa 11,3 miljardin euron säästöt kustannuksissa, joita mahdolliset kyberturvallisuushäiriöt ja –hyökkäykset voisivat aiheuttaa EU:ssa. Komission arvion mukaan direktiiviehdotuksen soveltamisalan piiriin kuuluville toimijoille kohdistuisi ehdotetun sääntelyn myötä lisääntyneitä ICT-kustannuksia (enimmillään 12−22 %) sääntelyn ensimmäisten implementointivuosien aikana. Kustannukset laskisivat tämän jälkeen kyberturvallisuushäiriöiden vähentyessä. Valvoville viranomaisille voisi komission arvion mukaan kohdistua lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä enimmillään 20 – 30 % lisäresurssitarve. Resurssivaikutuksia ja mahdollisia muita direktiiviehdotuksesta aiheutuvia vaikutuksia olisi arvioitava tarkemmin ehdotuksen käsittelyn aikana.

Kansallisen täytäntöönpanon osalta direktiiviehdotus edellyttäisi muutoksia useisiin lakeihin Suomessa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksen tavoitetta ja pitää tärkeänä ehdotuksen kyberturvallisuutta ja tietosuojaa vahvistavia myönteisiä vaikutuksia.

Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksen mukaisia riskienhallintatoimia ja raportointivelvoitteita. Uusien velvoitteiden tulee olla oikeasuhtaisia ja riskiperustaisia toimijoiden kokoon ja toimintaan nähden. Soveltamisalan laajentaminen on lähtökohtaisesti tervetullutta. Valtioneuvosto pitää valvontaviranomaisille esitettyjä tarkennettuja tehtäviä ja niiden lisäämistä lähtökohtaisesti perusteltuna. Valtioneuvosto kannattaa yhteistyön tiivistämistä EU:ssa ja kansallisesti.

On tärkeää, että ehdotus säilyttää kokonaisuudessaan riittävästi kansallista liikkumavaraa. Kyberturvallisuutta koskevan sääntelykehyksen on oltava yhdenmukainen muun sektorikohtaisen sääntelyn ja muun relevantin sääntelyn kanssa. Direktiiviehdotus on linjassa kansallisen ennakkovaikuttamisen (E 107/2020 vp) sekä tietoturvan ja tietosuojan parantamista koskevan työryhmän (TITUKRI) väliraportin johtopäätösten kanssa.

Marième Korhonen
erityisasiantuntija
Tieto-osasto

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16, Helsinki
Postiosoite: PL 31, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi